

УДК 336.71:339.924:004
JEL classification: G21, F01, O14

Глущенко Я. І.

канд. економ. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-1454-0369

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Корогодова О. О.

канд. економ. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-2338-365X

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Моїсеєнко Т. Є.

канд. економ. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-2074-8062

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Сосновська О. О.

доктор економ. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-2177-0691

Київський університет імені Бориса Грінченка

Черненко Н. О.

канд. економ. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-7424-7829

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЗАСАДАХ ІНДУСТРІЇ 4.0

BANKING ACTIVITY DIVERSIFICATION IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL GLOBALIZATION ON THE INDUSTRY 4.0 BASIS

***Анотація.** У статті розглянуто особливості диверсифікації діяльності банківських установ з урахуванням концепції Четвертої промислової революції, функціонування глобального фінансового ринку та реалізації глобальних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій. Проведене дослідження дозволило визначити фактори, що обумовлюють активізацію банківської діяльності на сучасному етапі розвитку глобальних фінансових відносин, та відзначити світових лідерів капіталізації у банківській сфері, а саме країни Західної Європи, Північної Америки та Японії. Розглянуто транснаціоналізацію як матеріальне підґрунтя процесів диверсифікації банківської діяльності на регіональному та глобальному рівнях. Акцентовано увагу на операціях злиття банківського та промислового капіталу, універсалізації банківських послуг в*

епoxy диджиталізації за рахунок інвестиційного та диджитал-банкінгу, застосування Banking 4.0, як різновидах диверсифікації банківської діяльності в умовах глобалізації фінансових відносин. На основі аналізу даних Forbes і The Banker авторами досліджено питання регіонального розподілу активів комерційних банків, встановлено багатополлярний характер розміщення банківського капіталу та факт його тяжіння до регіональних фінансових центрів. Відзначено країн-лідерів за рівнем сукупного капіталу у банківському секторі та банки з найвищими значеннями капіталу I рівня. Оцінка показників рейтингу Forbes і The Banker дозволила констатувати зростаюче значення азійських фінансових торговельних майданчиків та становлення нових «економічних гігантів» у зв'язку з денационалізацією фінансового ринку Китаю. У статті охарактеризовано переваги географічної диверсифікації банківської діяльності та основні методи територіальної експансії у банківській сфері. Проведене дослідження дозволило авторам визначити та охарактеризувати такі особливості диверсифікації банківської діяльності, як: диверсифікація процесів капіталізації, інноваційних складових та базових функцій. Авторами узагальнено форми диверсифікації банківської діяльності як сучасні можливості розвитку банківського сектору.

Ключові слова: банківський сектор, глобалізація, злиття, Індустрія 4.0, транснаціональні банки, диверсифікація банківської діяльності

Abstract. The article deals with peculiarities of the banking institutions diversification taking into account the fourth industrial revolution concept, the global financial market functioning and the implementation of the multinational corporations global financial strategies. The study has identified the factors that determine the banking intensification at the current stage of the global financial relations development and to identify world leaders in the banking sector capitalization, namely Western Europe, North America and Japan. Transnationalization is considered as a material basis for the banking activities diversification processes at the regional and global levels. Authors special attention is paid to banking and industrial capital merger operation, to banking services universalization in the era of digitalization through investment and digital banking, to use of Banking 4.0, as a kind of banking diversification in the financial relations globalization. Based on the Forbes and The Banker data analysis, the authors investigated the issue of commercial banks assets regional distribution, established the multipolar nature of the bank capital placement and the fact of its attraction to the regional financial centers. Leading countries in terms of total capital in the banking sector and banks with the highest values of Tier 1 capital were noted. The evaluation of Forbes and The Banker's rating indicators allowed to state the growing importance of Asian financial trading platforms and the new "economic giants" formation in connection with the denationalization of the Chinese financial market. The article describes the advantages of banking geographical diversification and the main methods of the banking sector territorial expansion. The research allowed the authors to identify and characterize such features of banking activities diversification as: capitalization processes diversification,

innovative components and basic functions. The authors summarize the forms of banking activities diversification as modern opportunities for the banking sector development.

Key words: *banking sector, globalization, Industry 4.0, merger, transnational banks, banking activity diversification*

Вступ. Одним з вагомих феноменів розвитку сучасної світової економіки є процеси глобалізації як передумова активізації вільного руху капіталу та інтеграції фінансових ринків країн світу. Дослідження глобалізаційних тенденцій свідчить, що найбільш мобільним та масштабним їх елементом є фінансова глобалізація як процес динамічної інтеграції внутрішніх національних фінансових систем у єдиний фінансовий простір на міжнародному рівні та формування світових ринків капіталу [2; 3; 4]. Це відбувається шляхом усунення кордонів між національними фінансовими ринками, що призводить до формування єдиного глобального фінансового ринку, активізації процесів утворення транснаціональних компаній та розвитку міжнародних відносин нового формату. Зазначені процеси відчутно позначаються на банківських системах країн, що інтегруються до світового економічного простору. Це супроводжується процесами злиття та поглинання банківських капіталів країн світу, структурно-інституційними перетвореннями у банківському секторі та виникненням транснаціональних банків. Існування таких тенденцій є передумовами виникнення процесів диверсифікації банківської діяльності, що надає додаткові можливості вітчизняному банківському сектору та одночасно провокує нові загрози. З огляду на це, дослідження особливостей диверсифікації банківської діяльності в умовах розширення фінансової глобалізації є актуальним та своєчасним завданням.

Постановка завдання. Отже, метою статті є вивчення процесів диверсифікації банківської діяльності на основі аналізу причин та сучасних форм її прояву у світовому масштабі для виявлення особливостей такого процесу та актуальних можливостей розширення діяльності банків в умовах фінансової глобалізації на засадах Індустрії 4.0.

Методологія. В дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, а саме: історично-логічний метод задля встановлення етапів розвитку банків та впливу індустріальних змін на них впродовж часу, індукція та дедукція при дослідженні диверсифікації процесів перебігу банківської діяльності, узагальнення та порівняння під час розгляду найбільш крупних представників галузі та їх функціональних характеристик, а також метод графічного опису для наочної ілюстрації отриманих проміжних результатів, метод систематизації при виокремленні особливостей диверсифікації банківської діяльності, а також встановлення форм її диверсифікації.

Результати дослідження. За визначенням Міжнародного валютного фонду, глобалізація, в економічному контексті, передбачає зростання інтеграції економік країн світу за лінією торгівлі та особливо фінансових потоків. Це відбувається в процесах фінансової інтеграції, яка відбувається під впливом

транснаціоналізації промислового капіталу, лібералізації транскордонної банківської діяльності та конвергенції національних та світових ринків банківського капіталу. За таких обставин банківська діяльність зазнає системної диверсифікації, що полягає в розширенні закордонної діяльності банків, наданні ними транскордонних фінансово-кредитних послуг, конвергенції сегментів світового фінансового ринку, упровадженні фінансових та технологічних інновацій, посиленні регулятивних тенденцій, тощо. Як результат, відбувається значне переплетення та зрощення капіталів різних країн, що й спричиняє подальші трансформації у структурі власності, управлінні, методах контролю та подальшу еволюцію функціональних форм банківського капіталу [2; 4].

Диверсифікація банківської діяльності є, по суті, методом скорочення сумарного інвестиційного ризику внаслідок розподілу та перерозподілу вкладених в економіку коштів або грошових капіталів, що кредитують різні об'єкти, безпосередньо не зв'язані між собою. Метою диверсифікації є зниження ризиків та збільшення доходності. Шляхом диверсифікаційних заходів банки знижують залежність від ринкової кон'юнктури та нейтралізують негативні наслідки ризиків. Диверсифікація банківської діяльності в умовах фінансової глобалізації становить собою базис стабілізації фінансового сектору та опосередковано знижує рівень ризикованості економічних операцій на національному та міжнародному рівнях [1].

Сучасна хвиля активізації банківської діяльності в глобальному масштабі з залученням нових країн та регіональних ринків припадає на кінець ХХ ст., що обумовлено такими факторами, як лібералізація потоків банківського капіталу, послаблення державного контролю за банківською діяльністю, загострення конкуренції на національних фінансово-кредитних ринках, долучення до світових фінансових ринків країн з перехідною економікою та країн з новоствореними ринками, розвиток технологічних інновацій та скорочення трансакційних банківських витрат, нагромадження розвиненими країнами значних кредитних ресурсів, конвергенція економічних політик розвинених країн світу, зниження ціни капіталу, падіння світових відсоткових ставок. У ХХІ столітті до зазначених чинників додається вплив тенденцій Індустрії 4.0, серед яких зазначимо масове впровадження кіберфізичних систем, використання технологій штучного інтелекту, посилення взаємозв'язків між каналами комунікації, перетворення провідних країн світу на лідерів Індустрії 4.0, що має значний ефект на процес диверсифікації банківського капіталу [5; 6; 7; 8].

Сьогодні світовими лідерами за показником капіталізації ринків банківського капіталу є країни Західної Європи, Північної Америки та Японії. При цьому банківський капітал країн Західної Європи за останні десять років подвоївся, що відбулося, в основному, не завдяки припливу іноземного банківського капіталу, а більшою мірою, обумовлено впливом низки ендогенних факторів — перевагами інтеграції, консолідації та регіональної експансії. Зазначимо, що активно процеси диверсифікації банківської діяльності проявляються в умовах регіональної фінансової інтеграції, що обумовлено подібністю національних економічних систем країн-учасниць інтеграційних угруповань та принципів функціонування їхніх фінансово-кредитних систем.

Матеріальним підґрунтям процесів диверсифікації банківської діяльності на регіональному та глобальному рівнях є транснаціоналізація банківської сфери, яка передбачає інтенсифікацію міжнародного руху капіталу в таких формах, як транскордонне переміщення банківських капіталів та зростання частки коштів нерезидентів у структурі банківського капіталу різних країн світу. Процес концентрації банківського капіталу перетворив транснаціональні банки (ТНБ) в універсальні банківські комплекси, у межах яких поступово стираються відмінності між комерційними та інвестиційними банками, страховими компаніями й іншими установами фінансової сфери. Мобілізація коштів, трансфер капіталу з країни в країну з метою одержання максимального прибутку, висока гнучкість в управлінні ресурсами — усе це відмітні риси ТНБ. Зокрема, ТНБ можуть як забезпечити значні конкурентні переваги для країни, де вони є, так і створити загрозу національній безпеці через установлення контролю над економікою країни. Нерідко боргові зобов'язання іноземних позичальників перетворюються в акції, і тоді ТНБ стають прямими співвласниками заводів, фабрик, компаній у багатьох країнах.

З огляду на це ще однією самостійною формою диверсифікації банківської діяльності є злиття банківського та промислового капіталів та, як результат, утворення фінансово-промислових груп (ФПГ), які є аналогом масштабних багатогалузевих комплексів, що діють на глобальних ринках та під впливом глобальної конкуренції. Концентрація капіталу та виробництва забезпечує дві основні переваги учасникам ФПГ: економію на витратах і стабільність. Формування фінансово-промислових груп справляє позитивний вплив на розвиток національних економік у цілому. Зокрема, це поліпшення інвестиційного клімату в державі, фінансова стабілізація підприємств, структурна трансформація економіки, прискорення науково-технічного прогресу, зростання якості фінансового менеджменту, посилення інтеграції економіки країни у світову економіку.

Ще однією адекватною сучасним потребам формою диверсифікації банківської діяльності є універсалізація банківського бізнесу. Так, комерційні банки проникають у нові сфери бізнесу (сферу житлового кредитування, інвестиційну сферу, створюють чи поглинають ощадні каси), займають вільні ніші, де конкуренції немає або вона мінімальна, а також зближуються з великими групами страхових компаній. Головною перевагою універсальної банківської системи є її стабільність, яка досягається завдяки диверсифікованості ризиків та пов'язаній з нею високій надійності грошових внесків [1]. Проте поряд з мережею універсальних банків, які активно розвиваються, і далі діють спеціалізовані банківські установи (іпотечні банки). Перевагами таких банківських установ є відносна простота в управлінні бізнес-процесами та фінансами.

Наявні тенденції в геополітиці, геоekonomіці та новітній промисловій діяльності здійснюють вплив на процес зростання протекціонізму окремих країн та регіональних центрів. Характер регіонального розподілу активів комерційних банків свідчить про багатополлярний характер розміщення банківського капіталу та його тяжіння до регіональних фінансових центрів. Так, за даними видання

Forbes, який разом із Statista проводив дослідження ТОП-банківських установ (рис. 1), можна відмітити наступний регіональний розподіл банків [12].

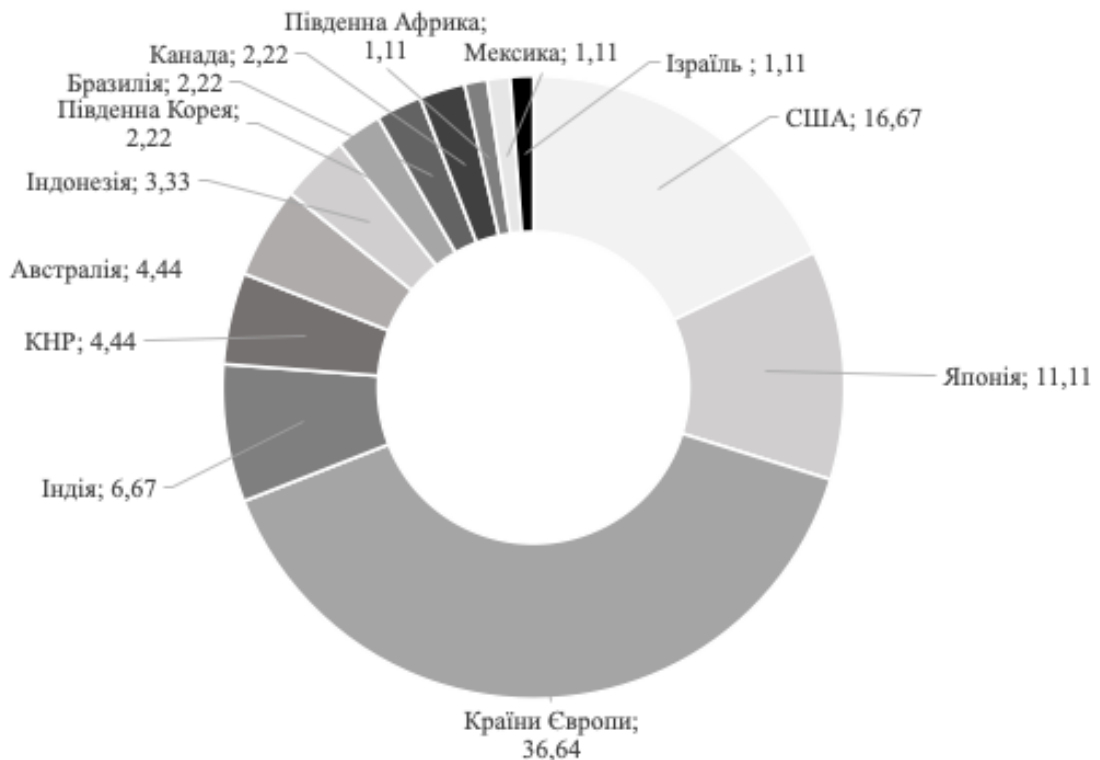

Рисунок 1 - Діаграма розподілу ТОП-банківських установ за 2020 р.
Джерело: побудовано авторами за [12]

Зокрема, з вибірки 450 банківських установ з 23 країн світу переважна кількість банківських активів ТОПів (по-над 80 %) концентрується в межах так званої тріади: Європейський Союз (40 %), Північна Америка (США і Канада - 18,89 %) та Японія (11,11 %), що пов'язано з активним розвитком інфра-структури та концентрацією суб'єктів міжнародних фінансово-кредитних відносин [12]. Основними критеріями відбору ТОП-банківських установ для зазначеного рейтингу були: рівень довіри, умови обслуговування клієнтів, наявність цифрових послуг і якість фінансового консультування.

Відзначимо, що до найбільш крупних банків з найвищими значеннями капіталу 1 рівня (табл. 1), за результатами дослідження проведеного виданням The Banker, належать банки Китаю та США.

Таблиця 1- Місце банків у рейтингу за капіталом 1 рівня за 2000-2020 рр.

Назва банку (країна)	2000	2004	2008	2012	2016	2020
ICBC (China)	5	8	6	3	1	1
China Construction Bank (China)	9	7	8	6	2	2
Agricultural Bank of China (China)	6	10	10	10	5	3
Bank of China (China)	7	9	7	9	4	4
JP Morgan Chase (The USA)	4	4	3	2	3	5

Bank of America (The USA)	2	3	4	1	6	6
Wells Fargo (The USA)	8	6	9	8	8	7
Citigroup (The USA)	1	1	2	5	7	8
HSBC Holdings (The UK)	3	2	1	4	9	9
Mitsubishi UFJ Financial Group (Japan)	-	5	5	7	10	10

Джерело: складено авторами за [10]

До лідерів рейтингу країн за рівнем сукупного капіталу у банківському секторі відносять, відповідно, Китайську Народну Республіку, Сполучені штати Америки, Японію, Францію, Великобританію, Іспанію, Канаду, Німеччину, Швейцарію, Італію [3; 10]. Разом з тим, сучасні тенденції розвитку банківського ринку свідчать про зростаюче значення азійських фінансових торговельних майданчиків та становлення нових «економічних гігантів» у зв'язку з денаціоналізацією фінансового ринку Китаю [3]. Відмітимо, що присутність китайських банків простежується по всьому приведеному рейтингу. Причиною можна вважати здатність крупних банків країни «підтягувати» за собою менші регіональні банки, так Shanghai Pudong Development Bank, China Merchants Bank та Industrial Bank отримали позиції у рейтингу поряд з найбільшими європейськими та американськими банками.

Варто зазначити, що диверсифікація процесів консолідації в банківській діяльності, яка полягає в нарощуванні капіталізації банківського сектору часто за допомогою злиттів, поглинань та кооперації з іншими фінансовими компаніями, сприяє зміцненню конкурентних позицій, а також розширює сфери впливу суб'єктів транснаціональної банківської діяльності на національному, міжнародному, ре-гіональному та глобальному рівнях.

Останніми роками процеси злиття та поглинання в банківській сфері особливо активізувалися. За даними Інституту злиття, поглинань і альянсів (ІММА) з 2010 по 2020 роки (рис. 2) обсяги транзакцій у банківській сфері коливаються від 78,14 млрд дол. США (2013 р.) до 187,37 млрд дол. США (2012 р.). При цьому, максимальна кількість транзакцій - 1316, спостерігалась у 2020р. [9]. Про досягнуті масштаби злиттів і поглинань у банківській сфері свідчить, зокрема, той факт, що 77 із найбільших 100 світових банків частково чи цілком належать іншим банківським структурам (72) або банківським консорці-умам або небанківським інститутам (5) [10].

Поштовхом до активізації злиттів і поглинань у банківському секторі виступали: укрупнення промислового капіталу та розширення місткості глобальних ринків, зростання масштабів діяльності ТНК, необхідність підвищення ринкової капіталізації банків для розширення потенціалу синдикуваного кредитування, загострення конкуренції на глобальному ринку банківських послуг та ін.

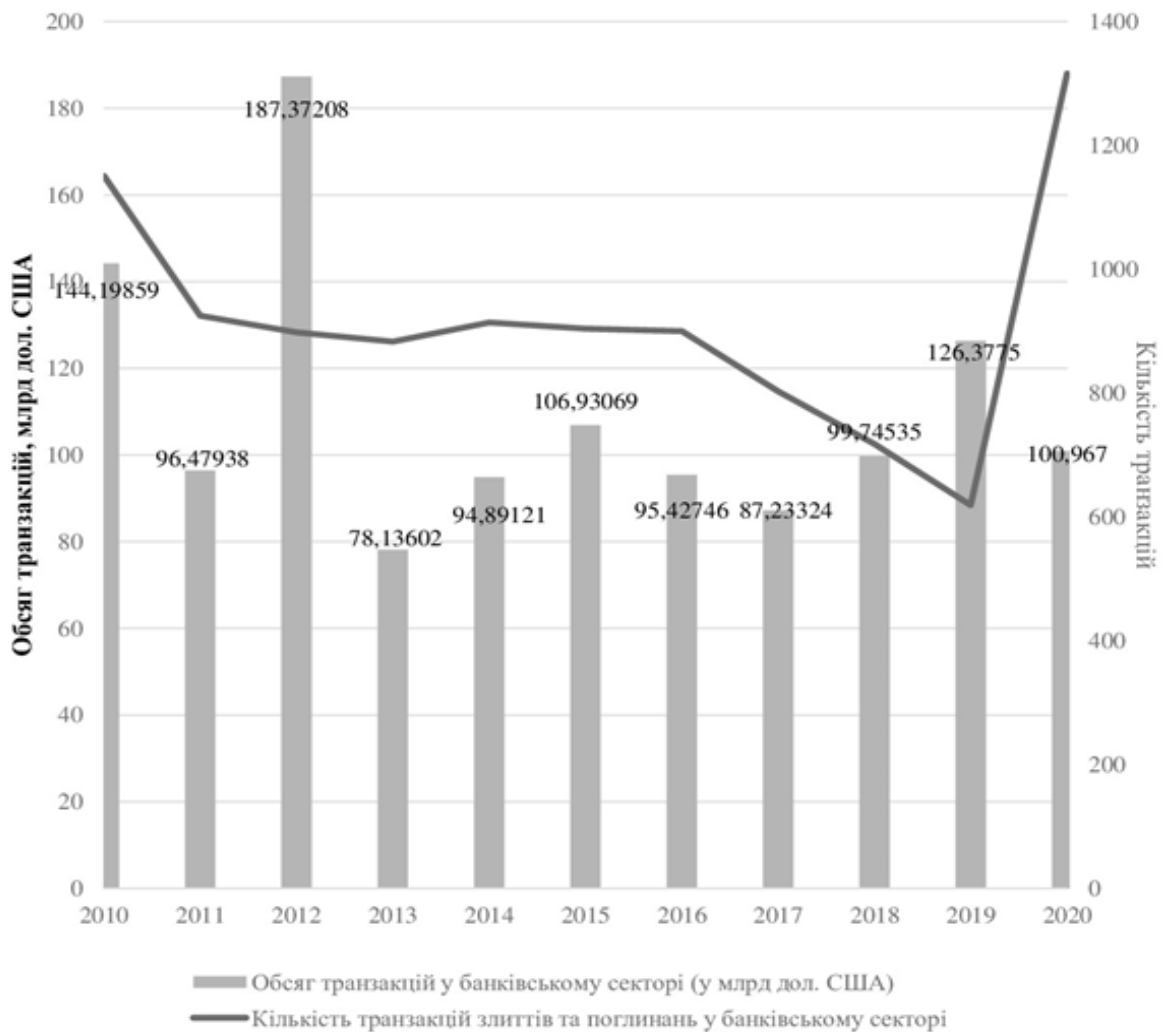

Рисунок 2 - Динаміка злиттів і поглинань у банківському секторі за 2010-2020рр.

Джерело: побудовано авторами за [9]

Крім того, слід зазначити, що поряд із позитивними наслідками злиттів і поглинань банків, пов'язаних передусім зі збільшенням активів, розширенням мережі філій та клієнтської бази, не слід ігнорувати той факт, що укрупнення кредитно-фінансових інститутів часто супроводжується зниженням рівня їхньої ефективності. Ідеться про те, що бан-ки, які потрапили під «хвилю» злиття чи поглинання, змушені суттєво скорочувати масштаби кредитування малого та середнього бізнесу, на відміну від тих банків, які зберегли свою самостійність.

Що стосується географічної диверсифікації банківської діяльності, то вона активізує процеси фінансової глобалізації, одночасно посилює тенденції регіо-нальної фінансової інтеграції та певною мірою загострює глобальну конкуренцію у фінансово-кредитному секторі.

Серед основних переваг географічної диверсифікації банківської діяльності слід відзначити насамперед розширення можливостей банків щодо управління ризиками не тільки в межах різних ринків капіталу, а й у географічному просторі. При цьому основними методами географічної

експансії банківської діяльності є розширення присутності банків на іноземних фінансово-кредитних ринках, придбання наявного національного банку (купівля, приватизація), створення власного банку чи акціонерна участь у капіталі наявних банків. Тож реалізація транснаціональними банками стратегій глобальної експансії передбачає нині входження до національних банківських систем та вибір оптимальної форми виходу на ринок (філія, представництво, дочірній банк).

При цьому основна частина банківських операцій, пов'язаних з функціонуванням міжнародного банківського капіталу, здійснюється в межах міжнародних фінансових центрів, які формують інфраструктуру світового фінансового ринку. І хоч їхня діяльність має переважно регіональний характер, однак саме вони є ядром глобального фінансово-кредитного ринку, оскільки характеризуються тяжінням банківського капіталу до світових фінансових центрів. Так, фінансова глобалізація базується на активних процесах регіональної фінансової інтеграції, що проходить через основні фінансові центри (Нью-Йорк, Лондон, Токіо) та є ядром транснаціоналізації банківської діяльності.

Варто зважати й на те, що причинами диверсифікації банківських послуг є глобальна конкуренція, зниження рівня дохідності базових банківських послуг, а також необхідність підвищення якості обслуговування клієнтів та підвищення ліквідності й фінансової стійкості банку. Таке розширення спектра послуг і товарів, що пропонує банківська система, позитивно відбивається і на суб'єктах підприємницької діяльності, як основних клієнтах банку. Зокрема, підприємства можуть одержувати диверсифіковані послуги в більш різноманітні способи, які точніше відповідають їхнім потребам і можливостям.

Диверсифікація банківських послуг відповідає великій трансформації, що відбувається наразі. В епоху Індустрії 4.0 темпи технологічних змін у банківській діяльності надзвичайно високі. Збільшення рівня та швидкості використання даних, машинне навчання на основі штучного інтелекту, широке використання Інтернету речей та цифрових технологій відіграють важливу роль у створенні Banking 4.0 [6; 7].

Особливості перебігу процесу диверсифікації банківської діяльності можна спостерігати у розрізі її основних складових, що наведено на рис. 3.

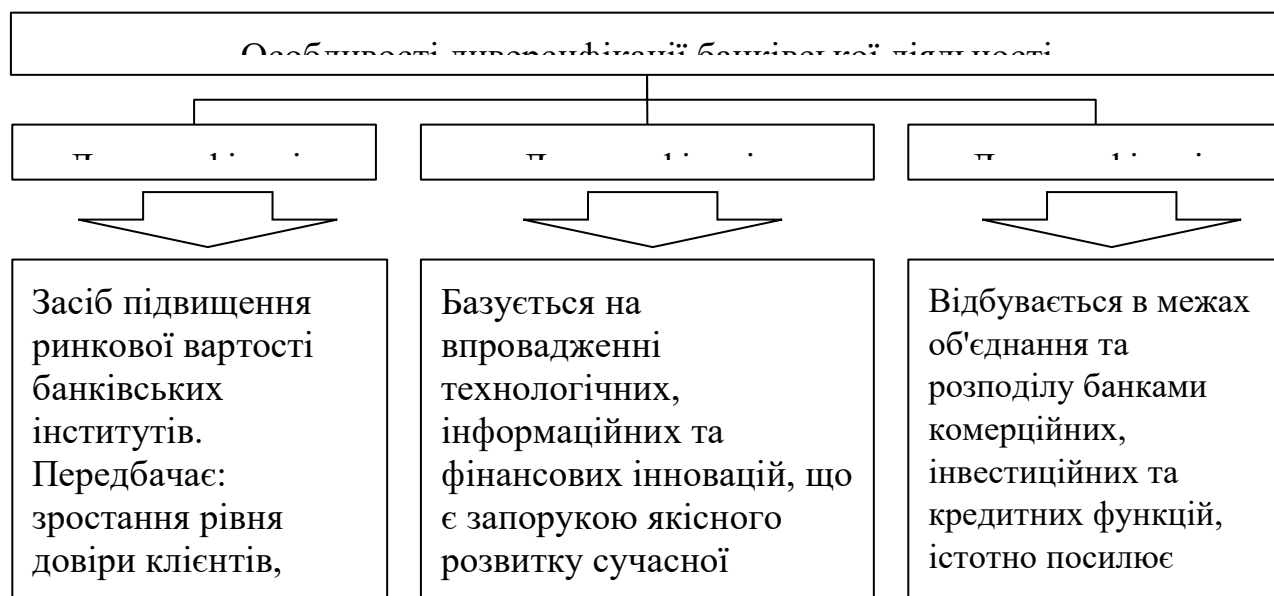

Рисунок 3 - Особливості диверсифікації банківської діяльності
Джерело: побудовано авторами за [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]

Отже, диверсифікація фінансово-кредитних послуг, як результат загострення між-галузевої конкуренції та відповідь на зростаючі вимоги клієнтів, посилює кон-вергенцію різних сегментів фінансового ринку, універсалізацію банківської діяльності з упровадженням інноваційних банківських продуктів і наданням не-традиційних послуг.

Таким чином, вивчення вищенаведених тенденцій, дозволяє зазначити, що диверсифікація банківської діяльності відбувається в ході певних процесів, які можна розглядати передусім як різноманітні форми диверсифікації банківської діяльності, а саме:

- 1) активізації процесів злиттів та поглинань у банківському секторі на внутрішньокорпоративному, національному, регіональному та глобальному рівнях;
- 2) укрупненні банківських груп та розширенні міжнародної мережі їх філій;
- 3) нарощуванні масштабів банківських транзакцій та операцій;
- 4) динамізації злиття банківського та промислового капіталів, зокрема, із формуванням фінансових монополій;
- 5) посиленні конвергенції різних сегментів світового фінансового ринку, зокрема страхового, кредитного та фондового;
- 6) універсалізації банківської діяльності та утворенні так званих фінансових супермаркетів конгломератів з надання фінансово-кредитних послуг;
- 7) посиленні спеціалізації банківської діяльності;
- 8) зростанні рівня інноваційності та індивідуалізації банківських послуг;
- 9) посиленні віртуалізації банківських послуг та розвитку дистанційного банкінгу;
- 10) офшоризації банківської діяльності;

- 11) сек'юритизації банківської діяльності та активному розвитку інвестицій-ного банкінгу
- 12) широке впровадження в банківську діяльність технологій Індустрії 4.0 призводить до виникнення концепції Banking 4.0.

Загалом, закономірною тенденцією функціонування міжнародного банківського ринку, що поліпшує ефективність роботи окремих його учасників, є укрупнення банківських операцій, а вказані тенденції свідчать і про те, що інтернаціоналізація банківської діяльності значно прискорює перетворення великих банків у транснаціональні банки, розвиток ними непрофільних видів операцій, застосування технологій, що відповідають сучасним та перспективним вимогам. Транснаціональний капітал у своєму русі орієнтується винятково на власну вигоду і досить вільно переливається з країни в країну, то активізуючи рух спекулятивного капіталу, то стаючи креативною силою, сприяючи розвитку НТП, що обумовлено впливом Індустрії 4.0 на банківський сектор.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження демонструє, що фінансова глобалізація як пріоритетна форма економічної глобалізації має суттєвий вплив на функціонування та розвиток фінансових секторів економіки країн світу. Відбувається активний обмін фінансовими продуктами, послугами, технологіями та капіталом. Такі тенденції мають безумовний вплив на банківський сектор, якому притаманні процеси капіталізації банківського капіталу, транснаціоналізації, підвищення можливостей вибору для територіального розміщення капіталу та, як результат, розвиток системної диверсифікації банківської діяльності.

Зазначено, що матеріальним підґрунтям процесів диверсифікації банківської діяльності на регіональному та глобальному рівнях є транснаціоналізація банківської сфери, яка проявляється в активному переміщенні банківських капіталів країн та їх зосередження у регіональних фінансових центрах як важливих інфраструктурних складових світових фінансових ринків. Аналіз регіонального розподілу банків дозволив встановити, що світовими лідерами за показником капіталізації банківського капіталу є країни Європейського Союзу, Північної Америки (США і Канада) та Японії, що обумовлено високими досягненнями у розвитку банківської інфраструктури, цифровізації послуг та відповідним рівнем економічної безпеки функціонування для клієнтів.

Доведено, що актуальними формами диверсифікації банківської діяльності є злиття банківського та промислового капіталів, універсалізація банківського бізнесу, консолідація банківських операцій, підвищення інноваційності та індивідуалізації банківських послуг, надання нетрадиційних банківських послуг, розвиток інвестиційного та диджитал-банкінгу, застосування Banking 4.0 як умови забезпечення конкурентоздатності у бізнес-середовищі розвитку Fintech.

Виявлено, що тренди злиття та поглинання банківського капіталу супроводжуються наявністю позитивних та негативних наслідків, домінантними серед яких є, з одного боку - підвищення ринкової капіталізації банків, оптимізація ризиків їх діяльності, забезпечення інноваційного рівня надання банківських послуг та збільшення дохідності, а з іншого - зниження рівня

ефективності конкретних банків та загострення глобальної конкуренції у фінансово-кредитному секторі.

Елементом наукової новизни є виявлення особливостей диверсифікації банківської діяльності у розрізі диверсифікації процесів капіталізації, диверсифікації інноваційних складових та диверсифікації базових функцій, що породжує виникнення сучасних форм діяльності у банківському секторі та визначає нові можливості його розвитку в умовах фінансової глобалізації на засадах Індустрії 4.0.

Перспективами подальших досліджень із зазначеного напрямку є вивчення механізму диверсифікації банків у глобальному середовищі та його регулювання, а також дослідження питань модернізації банківської діяльності під впливом сучасних технологічних змін, які потребують подальших наукових розвідок та висвітлення у наукових публікаціях.

Література:

1. Гладких Д. М. Забезпечення банківської безпеки України в умовах розвитку інформаційної економіки: дис....докт. екон. наук : 21.04.01 / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ. 2019. 531 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/gladkikh_disertacia.pdf
2. Chunyang WANG, Yongjia LIN. The influence of income diversification on operating stability of the Chinese commercial banking industry. *Romanian Journal of Economic Forecasting*. 2018. № XXI (3). PP. 29-41. URL: http://www.ipe.ro/rjef/rjef3_18/rjef3_2018p29-41.pdf
3. Guerry Nicolas, Wallmeier Martin. Valuation of diversified banks: New evidence. *Journal of Banking and Finance*. 2017. № 80. PP. 203-214. URL: https://www.unifr.ch/finance/assets/public/GuerryWallmeier_JBF_17.pdf
4. Житар М.О., Сосновська О.О. Вплив фінансової глобалізації на формування фінансової архітектури. *Економіка і організація управління*. 2019. № 3 (35). С. 39-50. URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/4335/1/4168_IR.pdf
5. Machkour Badr, Abriane Ahmed. Industry 4.0 and its Implications for the Financial Sector. *Procedia Computer Science*. 2020. № 177. PP. 496–502. URL: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S1877050920323371?token=023B22A206EF1E77BC098F086010F27BB289EE40B8E81BBBD8D641E65B6A217F2C57BA42A3A1408F2F39805BC6FB3A41&originRegion=eu-west-1&originCreation=20210401175751>
6. Mekinjić Boško. The impact of industry 4.0 on the transformation of the banking sector. *Journal of Contemporary Economics*. 2019. April. PP. 6-28. URL: <https://www.bibliotekabijeljina.rs.ba/index.php/JCE/article/download/6062/5930>
7. Mehdiabadi A., Tabatabeinasab M., Spulbar C., Karbassi Yazdi A., & Birau R. Are We Ready for the Challenge of Banks 4.0? Designing a Roadmap for Banking Systems in Industry 4.0. *International Journal of Financial Studies*. 2020. № 8, 32. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7072/8/2/32>
8. Mladjenovic Srdjan. Banking in Industry 4.0 Robotic Automation as answer to the challenges of tomorrow. Comtrade system integration. URL: <https://comtradeintegration.com/en/banking-in-industry-4-0-robotic-automation-as-answer-to-the-challenges-of-tomorrow/>
9. Number and Value of M&A by Industry / Institute for Mergers, Acquisitions and Alliances. URL: <https://imaa-institute.org/m-and-a-by-industries/>.
10. Top 1000 World Banks 2020 / The banker URL: <https://www.thebanker.com/Top-1000>.

11. Tu DQ Le, Van TH Nguyen, Son H Tran. Geographic loan diversification and bank risk: A cross-country analysis. *Economics and Finance*. 2020. Vol. 8. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23322039.2020.1809120>
12. World's Best Banks 2020. Methodology / *Forbes*. URL: https://www.statista-research.com/wp-content/uploads/2020/05/Methodology_Worlds-Best-Banks-2020.pdf.
13. Черненко Н. О., Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Вплив четвертої промислової революції на соціодемографічну основу людства. *Бізнес-Інформ*. 2020. №4. С. 46–56. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-46-56>

References:

1. Hladkykh D M Ensuring the banking security of Ukraine in the development of the information economy: dissertation. econ. sciences: 21.04.01 / National institute for strategic studies. Kyev. 2019. 531 p. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/gladkikh_disertacia.pdf
2. Chunyang WANG, Yongjia LIN. (2018). The influence of income diversification on operating stability of the Chinese commercial banking industry. *Romanian Journal of Economic Forecasting*, XXI (3), pp.. 29-41. URL: http://www.ipe.ro/rjef/rjef3_18/rjef3_2018p29-41.pdf.
3. Guerry Nicolas, Wallmeier Martin. (2017). Valuation of diversified banks: New evidence. *Journal of Banking and Finance*, 80, pp. 203-214. URL: https://www.unifr.ch/finance/assets/public/GuerryWallmeier_JBF_17.pdf.
4. Zhytar M O, Sosnovska O A (2019). Vplyv finansovoi hlobalizatsii na formuvannia finansovoi arkhitektury [Influence of financial globalization on the formation of financial architecture]. *Economics and organization of management*, 3 (35), pp.. 39-50. URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/4335/1/4168_IR.pdf (in Ukrainian)
5. Machkour Badr, Abriane Ahmed. (2020). Industry 4.0 and its Implications for the Financial Sector. *Procedia Computer Science*, 177, pp. 496–502. URL: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S1877050920323371?token=023B22A206EF1E77BC098F086010F27BB289EE40B8E81BBBD8D641E65B6A217F2C57BA42A3A1408F2F39805BC6FB3A41&originRegion=eu-west-1&originCreation=20210401175751>.
6. Mekinjić Boško. (2019), The impact of industry 4.0 on the transformation of the banking sector. *Journal of Contemporary Economics*, April, pp. 6-28. URL: <https://www.bibliotekabijeljina.rs.ba/index.php/JCE/article/download/6062/5930>
7. Mehdiabadi A, Tabatabeinasab M, Spulbar C, Karbassi Yazdi A, Birau R. (2020). Are We Ready for the Challenge of Banks 4.0? Designing a Roadmap for Banking Systems in Industry 4.0. *International Journal of Financial Studies*, 8, 32. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7072/8/2/32>
8. Mladjenovic, Srdjan. Banking in Industry 4.0 Robotic Automation as answer to the challenges of tomorrow. Comtrade system integration. URL: <https://comtradeintegration.com/en/banking-in-industry-4-0-robotic-automation-as-answer-to-the-challenges-of-tomorrow/>.
9. Number and Value of M&A by Industry / Institute for Mergers, Acquisitions and Alliances. URL: <https://imaa-institute.org/m-and-a-by-industries/>.
10. Top 1000 World Banks 2020 / The banker URL: <https://www.thebanker.com/Top-1000>.
11. Tu, DQ Le, Van, TH Nguyen, Son, H Tran. (2020), Geographic loan diversification and bank risk: A cross-country analysis. *Economics and Finance*, vol. 8 URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23322039.2020.1809120>.
12. World's Best Banks 2020. Methodology / *Forbes*. URL: https://www.statista-research.com/wp-content/uploads/2020/05/Methodology_Worlds-Best-Banks-2020.pdf.

13. Chernenko N O, Hlushenko Y I, Korohodova O O, Moiseienko T Y. (2020) Influence of Fourth Industrial Revolution on the Human Sociodemographic Basis. *Business Inform*, 4, pp. 46–56. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-46-56>